

Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського

Кафедра хореографії та мистецтвознавства

Специфіка організації і режисури сценічних заходів у хореографії

Лекція для студентів II курсу ФПО спеціальності 024 «Хореографія»
з дисципліни «Організація та режисура спортивно-хореографічних
масових заходів» (2 год.)

Розробили: ст.викладач Бойко А.Б.;
доцент Мазур І.В.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри хореографії та
мистецтвознавства

Протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.

Зав. кафедри: проф., к.п.н. _____ Сосіна В.Ю.

Львів – 2019 р.

Тема: Специфіка організації і режисури сценічних заходів

у хореографії

План.

1. Творчий задум проекту та його складові.
2. Реалізація режисерського творчого заходу.
3. Організаційно-технічне забезпечення сценічних заходів у хореографії.
4. Сценарний план театралізованого видовища «Сон літньої ночі».

За принципами організації, режисури і втілення задуму хореографія має свої відмінності від інших видів мистецтва, оскільки оперує специфічними виражально-зображальними засобами, притаманними тільки їй. Але разом з тим, як один із видів мистецтва, хореографія має загальні складові підготовки і проведення будь-якого заходу, якими являються:

- творчий задум проекту;
- втілення творчого задуму;
- його організаційно-технічне забезпечення.

До **творчого задуму проекту** входять складові, які являються обов'язковими для кожного виду мистецтва:

- визначення теми, ідеї, над завдання видовища;
- визначення його структури;
- побудова композиції видовища;
- створення пластично-просторового та тонального образу;
- визначення режисерського наскрізного прийому.

Тему видовища обґрунтовує зміст подій, що відбуватимуться впродовж всього видовища.

Ідея видовища відображає думки і почуття автора по відношенню до подій, що зображатимуться у творі.

Надзадачу видовища формує далека мета, яку визначає для себе і глядача режисер-балетмейстер, чого він прагне досягти своїм твором. Надзадача повинна викликати у глядача певне емоційне відношення до дійсності, оточуючого середовища і вчинків людей.

Структура видовища має свої відмінності у великих хореографічних творах та концертних або шоу-програмах.

У балетних виставах структура твору складається із актів, картин, сцен та епізодів. Кожний акт складається із кількох картин, які поєднують події за місцем, де вони відбуваються. Кожна

картина складається із кількох сцен, які відображають місце дії у певному часі. Кожна сцена складається із кількох епізодів, кожен з яких відображає певний склад учасників у визначеному місці і часі.

Структура концертної або шоу-програми складається із відділень, блоків, модулів, номерів. Кожне відділення визначає послідовність демонстрації програми за певними блоками, які ідуть один за одним в хронологічному, технічному (за рівнем складності) або тематичному порядку і з поступовим зростанням. Кожний блок складається із кількох модулів, які об'єднують номери, близькі за тематикою, часом і місцем дії.

Структура заходу тісно пов'язана з його композицією і формується з урахуванням законів драматургії будь-якого видовища.

Композиція твору, заходу – це побудова і співвідношення окремих частин видовища, що становить одне ціле з метою найбільш повного розкриття його ідейної спрямованості. Складається з прологу, експозиції, зав'язки, розвитку дії, кульмінації, розв'язки, фіналу, епілогу, апофеозу.

Пролог (передумова) – частина, в якій розкривається пластично просторовий та тональний образ видовища, що дає уявлення про його тематику, статус та характер (балет – увертюра, концерт – позивні, вступний текст ведучого, шоу – яскрава музично-видовищна заставка тощо).

Експозиція – це частина, в якій відбувається знайомство глядача з учасниками видовища або конкретного персонажа, їх життєвими обставинами, за якими буде розгортатися основна дія. За допомогою костюму, декоративного оформлення, стилю та манери виконання танцю, виявляються прикмети часу, визначається образ епохи, визначається місце дії. В концертній або шоу-програмі це перший масовий номер – презентація учасників заходу, який носить синкретичний характер.

Зав'язка – це перша головна подія, з якої починається розвиток драматургії та розкриття основного змісту видовища. В хореографічному творі в зав'язці між героями виникають певні стосунки, які стануть причиною конфлікту. В концертній або шоу-програмі це один або кілька номерів, які дають уявлення про призначення даного видовища, обґрунтовують його тематику.

Розвиток дії – це частина, в якій розгортається основний зміст, драматургія видовища. В хореографічному творі в цій

частині починають вимальовуватись головні риси основного конфлікту. В концертній або шоу-програмі тут поступово розкривається тематика заходу, обумовлена певними чинниками. Етапи підходу до кульмінації можуть бути побудовані з кількох епізодів. Їх кількість і тривалість визначається динамікою розгортання сюжету. Від ступені до ступені динаміка повинна зростати, поступово підводячи видовище до найбільш яскравих подій кульмінації.

Кульмінація – це найвища точка розвитку в драматургії видовища. В хореографічному творі в цій частині конфлікт, який визначився у зав'язці і набрав напруженості у розвитку дії, вирішується в залежності від взаємовідносин героїв та їх уподобань достойними чи недостойними засобами. В концертній або шоу-програмі на кульмінацію припадає найбільш яскравий номер з оригінальним композиційним, лексичним або сценографічним вирішенням, можливо, хіт сезону.

Розв'язка – це головна подія, що завершує драматичну боротьбу між героями (балет) або завершує драматургічну дію заходу (концерт, шоу). Це ідейно-моральний підсумок, який глядач повинен винести в результаті перегляду того, що відбувалося на сцені. Автор готує розв'язку несподівано для глядача, але ця несподіваність повинна бути народжена усім ходом подій.

Фінал – це частина, в якій визначається результат завершення видовища. Він повинен бути швидким і викликати у глядача підвищений емоційний стан.

Епілог – заключна частина, в якій розгортаються події, що відбуваються через певний час після завершення основної дії видовища. В балеті – це, в майбутньому, долі героїв або їх нащадків, обумовлені їх характером. В концертній або шоу-програмі – це інформація про перспективи даного видовища, його виконавців.

Апофеоз – це додаткова, завершальна частина піднесено-урочистого характеру, представлена театралізованими пластично-просторовими (зоровими) та тональними (слуховими) образами закриття заходу: салют, феєрверки, урочиста музика, відеоряд, запускання повітряних кульок, динамічна світлова та лазерна партитура тощо. Має місце у хореографічних творах із щасливим завершенням подій, у святкових концертних та розважальних шоу-програмах.

Пластично-просторовий (зоровий) образ представляє собою сценографічне оформлення твору, що поступово розкриває драматургію видовища. Представляє собою:

- оформлення зали і прилеглих приміщень;
- світлову та лазерну партитуру;
- відеоматеріали та комп'ютерну графіку;
- декорації, реквізит, аксесуари, костюми, грим (макіяж), зачіски тощо.

Оформлення прилеглих приміщень може бути у формі наочних ілюстративних матеріалів, що дають уявлення про характер видовища, його учасників, їх творчий шлях, здобутки. Часто-густо в фойє перед концертами або театральними заходами відбувається демонстрація відео кліпів з анотацією фрагментів видовища, виступи колективів, які не беруть участі в основних діях, але дають уявлення про даний вид мистецтва, його розповсюдження серед різних верств населення.

В літню пору можливе використання попередніх рекламних виступів на відкритих майданчиках перед основним приміщенням, де проводиться захід.

Звуковий (тональний) образ представляє собою музичну партитуру видовища, яке повинно відповідати тематиці, статусу заходу, можливому глядацькому контингенту і співпадати з пластично-просторовим образом, створюючи єдину драматургію.

Режисерський наскрізний прийом полягає у органічному поєднанні і втіленні різних складових частин творчого заходу, пов'язаних єдиною темою, ідеєю, поступово розкриваючи основний зміст видовища.

Втілення творчого задуму або реалізація режисерського творчого задуму передбачає визначення певних творчих завдань різним структурним підрозділам: режисерсько-постановочній групі, творчому складу, допоміжному персоналу та координацію їх зусиль по забезпеченню проведення видовища.

Робота із лібретистом, сценаристом передбачає підбір літературного, фактологічного матеріалу для написання лібрето або сценарію. За допомогою хореографа сценарист готує анотацію номерів так, щоб запобігти повтору номерів зі спорідненою тематикою та допомагає урізноманітнити програму. При написанні сценарію треба враховувати статус заходу, потенційний глядацький контингент, його уподобання.

Бажано щоб при підготовці сценарію використовувались історичні хронічки, різноманітні мистецькі твори, думки людей минулого.

Робота з художником, сценографом передбачає:

- підготовку макетів, афіш, програм, запрошень;
- оформлення фойє, глядацької зали, прилеглих до неї приміщень, територій;
- виготовлення декорацій, реквізиту, бутафорії, аксесуарів тощо;
- підготовку декорацій для сцени, танцмайданчика;
- при необхідності підбір за тематикою заходу костюмів або створення ескізів нових.

Робота з композитором або звукорежисером передбачає:

- підбір музичного оформлення для створення атмосфери заходу у фойє і глядацькій залі перед виступом;
- підбір та аранжування музичного матеріалу для виступів, монтаж музичної партитури заходу;
- композитору – написання музичної партитури окремих номерів, балету згідно теми та ідеї хореографічного твору.

Робота з асистентом балетмейстера передбачає:

- координацію дій щодо узгодження виходу і уходу виконавців під час заходу;
- організацію і постановку окремих танцювальних епізодів, сцен, концертних номерів;
- проведення зведених репетицій для узгодження взаємодій між виконавцями;
- перегляд і відбір із запропонованих номерів тих зразків, які узгоджуються з тематикою заходу і розкривають її.

Робота з акторами і творчими колективами.

У запропонованому заході, як правило, беруть участь виконавці і колективи, що пройшли попередній відбір за тематикою заходу, за технічними і акторськими можливостями виконавців, за художнім оформленням, якістю музичного супроводу. Робота з ними полягає:

- у своєчасному поданні назв та анотацій номерів, різних за тематичною спрямованістю, лексикою, музичною драматургією і віком виконавців;

- у розподілі завдань для репетицій на місцях по жанрах, або за тематикою, враховуючи блочно-модульну систему;
- у проведенні зведених репетицій видовищного заходу в цілому та його здачі художній раді або замовнику.

Робота з режисером по світлу передбачає:

- складання світлової партитури заходу в цілому в залежності від тематики і драматургії;
- надання завдань по зміні світлового оформлення згідно з узгодженою головним режисером-балетмейстером світловою партитурою, що являється однією з важливих частин сценографії заходу;
- проведення окремих та зведених репетицій зі світловим оформленням заходу, враховуючи фурнітуру тканин, колір костюму, грим, аксесуари виконавців.

Робота з адміністративною групою.

До неї входять економісти, бухгалтера, менеджери. Провідному економісту надається завдання скласти кошторис витрат по кожній частині заходу.

Бухгалтеру – своєчасно провести всі розрахунки з організації і проведення заходу.

Редакторам надається завдання привести у відповідність до літературних норм лібрето або сценарій заходу, узгодити із режисером-балетмейстером правки афіш, запрошень.

Менеджерська група забезпечує заказ і виготовлення друкованої продукції, при необхідності – декоративного оформлення приміщень, костюмів, реквізиту.

Робота з допоміжним складом.

Робочі сцени повинні за завданням асистента-балетмейстера відкривати та закривати завісу, змінювати декорації, вивозити або завозити обладнання, виносити реквізит.

Допоміжний кураторський склад виконує обов'язки зустрічі та розміщення виконавців, забезпечує їх харчування, участь у репетиціях і у заході, забезпечує культурну програму, придбання білетів на зворотній проїзд та організацію виїзду учасників.

Медична служба забезпечує надання першої медичної допомоги та, у разі необхідності, госпіталізацію потерпілого до медичної установи.

Іноді за результатами заходу проводиться прес-конференція. У такому випадку PR-менеджер організовує зустріч представників

преси, радіо, телебачення з провідними виконавцями, балетмейстерами, педагогами з метою визначення проблем і здобутків у галузі хореографічного мистецтва.

По закінченні заходу адміністративна та творча групи представляють звіт про фінансову і творчу діяльність з метою визначення доцільності подальшого фінансування відповідних програм.

Література

1. Богданов И.А. Драматургия эстрадного представления: Учебник / И.А. Богданов, И.А. Виноградский. – СПб.: Изд-во СПбГАТИ, 2009. – 424 с.
2. Вершковский Э.В. Режиссура массовых представлений. –

Л.: Просвещение, 1977.

3. Житницький А.З. Драматургія масових театралізованих заходів. Навч.посіб. 2-е видання / А.З. Житницький. – Х.: Тимченко, 2005.

4. Зайцев В.Н. Режисура естради та масових видовищ / В.Н. Зайцев. – К.: Да Кор, 2003. – 302 с.

5. Современный энциклопедический словарь. – М., 1979.

6. Театральная энциклопедия / Под ред. П.Маркова. – М., 1963. – Т. 2. – 502 с